

Центр студій спадщини
Патріярха Йосифа Сліпого
Обіжник 2 (46) Весна 2024

Молитва за Прославу Ісповідника Патріярха Йосифа

Пресвята Тройце, слава і хвала Тобі за ласки уділені
Пастирю Української Католицької Церкви, Служі Божому
Йосифу Сліпому, і за те, що в ньому Ти дала нам світлий
зразок непохитності у вірі і героїської витривалості
оборонця Твоєї переслідуваної Церкви і правдивого свідка
розп'ятого Христа впродовж 18 довгих років сибірської
каторги.

Через його заслуги і посередництво дай нам силу йти
слідом за Христом хресною дорогою і допоможи нам
одержати ласку, якої дуже потребуємо і про яку сьогодні
прохаємо (сказати яку), щоб ця випрошена ласка стала
спонукою піднесення на Престоли Твого доброго,
сильного, вірного сина твоєї Церкви. Бо Тобі належить
усяка слава, честь і поклонення, Отцю, і Сину, і Святому
Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Дизайн та друк:

Ірина Іванкович

Релігійне Товариство українців католиків «Свята
Софія» США

7911 Whitewood Rd., Elkins Park, PA 19027

215-635-1555

st.sophiara@yahoo.com

www.facebook.com/stsophiausa

Instagram: st.sophia_usa

РЕЛІГІЙНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНЦІВ
КАТОЛИКІВ «СВЯТА СОФІЯ» США
1974-2024

ST.SOPHIA RELIGIOUS ASSOCIATION
OF UKRAINIAN CATHOLICS, INC.
1974-2024

БЛАГОДІЙНИЙ БЕНКЕТ

НА ПІДТРИМКУ ЗРУЙНОВАНИХ ВІЙНОЮ
ЦЕРКОВ В УКРАЇНІ

ANNIVERSARY
CELEBRATIONS

Неділя, 19 травня

6 год. вечора

Український Освітньо-Культурний
Центр, Дженкінтаун, ПА

Квитки за тел.: 215-635-1555

Центр студій спадщини Патріарха Йосифа
Сайного при Релігійному Товаристві
українців католиків «Святий Софія» США

отримайте копії конкурсних деклямацій

До участі запрошують учнів 4-5 класів НУШ.

Протягом тижня до 21 БЕРЕЗНЯ вибрати
по 3-4 речення з кожного класу.

Кожні конкуренти надішлють свої твори
(вбраний заголовок або уривок) в папку,
названу відповідно Журі конкурсу.

На переможців чекають призи та нагороди

Організатор та спонсор

Центр студій спадщини Патріарха Йосифа Сайного

КОЛИ?

Субота,
6 квітня
2024 р. Б.

10 год. ранку

ДЕ?

УОКЦ

СПОГАДИ ПРО ЛІТНІ КУРСИ В РИМІ

Академік Леонід РУДНИЦЬКИЙ

Мої дні в Українському католицькому університеті ім. Св. Климента Папи в Римі (УКУ) належать до найприємніших часів педагогічної діяльності. Про них я в минулому обширно звітував у пресі, особливо у «Свободі» і навіть «Америці», хоч редакція в тих часах не дуже прихильно ставилася до мене і до інших тзв. патріархальників. Деякими з моїх спогадів про Патріярха Йосифа Сліпого з тих часів «користувалися» інші люди і завдяки їм я пригадую, як то було. Між тими добрими людьми був також мій приятель, уже покійний Голова НТШ Олег Романів, який очолив відновлене Товариство 21 жовтня 1989 р. Писав я також обширний спогад про деяких професорів УКУ, як історик о. Олександр Баран, веселий, дотепний священник, який любив вино і італійську кухню. Пригадую, заголовок мого спогаду був «Ти самотній», проти якого протестувала редакція. Однак це була улюблена фраза отця, якою він вітав усіх та кожного, в тім і Митрополита Вінніпезького Кир Максима Германюка.

УКУ в Римі в тих часах був центром української католицької науки завдяки Блаженнішому. Цей ранній період існування університету заслуговує на більш детальну аналізу вже з уваги на свою унікальну природу, як екзильний християнський університет в центрі світового католицизму. Роками пізніше у Мюнхені, коли я був ректором Українського Вільного Університету (УВУ) і разом з Олегом Фешовцем працював на виданні «Мислителі німецького романтизму», а згодом з Альбертом Кіпою над статтею про Ваймар, я глибше зрозумів природу і значення УКУ для української діаспори і точніше збагнув задум Патріярха Йосифа як основника цього університету. У моїй уяві УКУ у Римі мені підсвідомо нагадував Ваймар часів Гете.

Панувала там приємна, наукова атмосфера, обмін думок між професорами, які приїжджали на літні курси з тзв. вільного світу, атмосфера заохочуюча і не без гумору. Кожного тижня було вивішено деканами список лекцій і прелегентів. Пригадую, одного

Релігійне Товариство Українців Католиків "Св. Софія", США
St. Sophia Religious Association Of Ukrainian Catholics, Inc.
7911 Whitewood Road, Elkins Park, PA 19027
Tel. 215-635-1555, Fax 215-237-5555
StSofia.US st.sophiausa@yahoo.com

Релігійне Товариство «Св. Софія» США
запрошує на серію вистав і презентацій
в рамках весняного семестру 2024 р.і.
в серії

«Золотий ювілей Релігійного Товариства українців католиків
«Св. Софія» США»

на урочистій Осередку праці Наукового Товариства ім. Шевченка у Філадельфії

Четвер, 11 квітня

"Побороні національних скарбів: роль митрополита Андрія Шентницького
та патріярха Йосифа Сліпого у збереженні архаїчної українщини".

Доповідає: прот. Мирон ПАВЛЕНКО

Четвер, 18 квітня

Спогади першого капелана Товариства «Св. Софія» США.

Доповідає: о. Тарас ЛОРИНА

Четвер, 25 квітня

«Прості і дотепні нам»: останні наміри Заповіту Патріярха Йосифа Сліпого.

Доповідає: о. Марія ПРОЦЬК

Четвер, 2 травня

Д-р Романа Назарова – берегиня спадщини Патріярха Йосифа Сліпого.

Доповідає: д-р Ірина ІВАНКОВИЧ

Четвер, 9 травня

Товариство «Св. Софія» - «улюблене дитя» Патріярха Йосифа Сліпого.

Доповідає: о. о.д. Марко-Володимир СЕМЕГЕН

Ірина ІВАНКОВИЧ
Голова ТСС А

Володимир НАЗАРОВ
Голова Осередку праці НТШ
у Філадельфії

Початок іспитів:
6.30 год. вечора

в Домі Товариства «Св. Софія»
(7911 Whitewood Rd., Elkins Park, PA 19027).
Після вистав запрошуємо на Wine and Cheese Reception

ранку, коли я зійшов перевірити розклад, стояв там один з моїх колег, музиколог Ігор Соневицький, і дуже обурювався, дивлячись на ту листу. Ремствував голосно. На мій запит про причину люті, він сказав: «Читайте ту листу, де я попав: Баран, Качур і Лев (який дуже часто всіх заспокоював словами «Я не кусаю» і полюбляв слово «днесь», намагаючись його реанімувати і ввести в життя)! Я попав в звіринець. А тут – сама шляхта: Рудницький, Старосольський, Нагасвський».

Говорячи про Ярослава Рудницького, я мав нагоду заізнати його на УКУ в Римі. В той час він був в епогеї своєї слави, одразу запросив мене на каву і був дуже ввічливий. Говорив зі мною і зараз після першої розмови заскочив мене тим, що запропонував мені перенестися на його місце до Вінніпегу. Сказав: «Мені скоро прийдеться йти на емеритуру і хочу, щоб ім'я Рудницького залишилося, коли відйду». Я був щиро заскочений тим і навіть звернув делікатно увагу, що ми не є з тих самих Рудницьких¹. Однак він говорив зі мною з позиції уповноваженого Патріархом і навіть дав мені завдання написати рецензію, допоміг її оформити², зазначивши, що це буде приємно Блаженнішому. Мені, очевидно, було приємно, що така наукова сила була зацікавлена мною, в той час ще молодим і мало досвідченим науковцем. Він, хоч і славний науковець, мав своїх критиків. Григор Лужницький, який в той час був редактором «Америки», що навіть коли Я. Рудницький пчихне, зразу це йде до газети. Коли мене приймали до Університету Пеннсильванії, то д-р Отто Шпрингер, який був деканом філософського факультету, спитав мене, чи я є родич Ярослава і зазначив, що він є дуже продуктивний науковець.

Після повернення з Риму до Філадельфії я отримав лист за Вінніпегу, в якому Я. Рудницький інформував мене, що в імені Патріарха він хоче зробити візитацію філій УКУ в США, і перша з них – філія у Філадельфії. Я показав цей лист Мирославові Лабуньці. Його реакція було сповнена обурення, і я, очевидно, дипломатично відповів Ярославові, що така візитація тепер не є на

*Професори, духовенство та студенти під час відкриття літніх курсів. 1984 р.
(фото: з родинного архіву Катерини Шрей-Рудницької)*

направив ліфт. В міжчасі о. Лонг і я стояли у ліфті. Я був сплячий і хоч його слова мене зденервували, я тільки мріяв піти спати. Але мій супутник нагло зблід і затрясся. Я його спитав, в чім справа, але він навіть не відразу відповів. Я згодом зрозумів, що йому стало погано: він страждав на клаустрофобію. Признаюся, що тоді я згрішив, бо відчув нагло це почуття, яке німці називають *schadenfruede* – почуття «добре тобі так, катюзі по заслугі». Врепті о. Дацько направив ліфт і ми поїхали вниз та розійшлися. Це була тільки одна зустріч, добрий приклад, як екуменізм «працював» у Церкві.

(Продовження в наступному числі)

¹ Наприклад, Іван Кедрин-Рудницький, коли я був Головою НТПШ Америки, завжди підкреслював, що ми не споріднені. Раз, пригадую, коли мою пропозицію на голосування всі підтримали одноголосно, він був єдиний, який опонував. ²Надруковано в Благовіснику Верховного Архієпископа.

Леонід Рудницький та учасники літніх курсів в Римі під час вечірньої прогулянки містом. 1984 р. (фото: з архівів Катерини Рудницької-Шрей)

твердив, що підпільна Церква не існує де факто), якби Патріарх Пімен в дусі екуменізму відправили разом Літургію?» Я остовпів, був обурений, що така ідея ішла від католицького священника, але згодом zareaguвав: «Українці католики і православні уважали би це найбільшою зрадою в історії Церкви». На цьому закінчилася наша розмова, але не наша зустріч. Ми пішли разом до ліфта і поїхали вниз. Проте як часто було тоді на Мадонні, ліфт став між поверхами і ані вгору, ані вниз. Я скомунікувався з Дарцею, вона розбудила Сестру настоятельку, ця казала, що треба будити о. Дацька: він єдиний міг направити ліфт. Бідний отець не був вдоволений, коли його стягнули з ліжка. Пригадую його напів люті, напів жартівливі слова: «Той Рудницький завжди якісь комедії робить», але згодом

часі. Згодом прийшов другий лист з оскарженням, що я в якихось розмовах висловився про нього негативно і він очікує від мене вияснення. Правду сказати, я не знав, про що йдеться, і була це чистої води плітка, але на цьому закінчилося напе з ним спілкування.

Я був самотнім доцентом найнижчою рангою, наймолодшим викладачем, і завдячую свою позицію панству Роми і Мирослава Навроцьких, які мене кількакратно рекомендували Блаженнішому Патріархові. Він боявся прізвища Рудницький з огляду на непорозуміння, що зайшло між ним і авторкою «Невидимих стигматів» Міленою Рудницькою. Блаженнішому однак вияснили, що він добре знав мого діда о. Крилошанина Леоніда Лужницького. Я був дуже вдоволений своєю унікальною позицією доцента, але, на жаль, швидко наспіла промоція завдяки непрошеним старанням о. Івана Дацька, який пішов до Блаженнішого і «вставився» за мною. І так втратив я свій неповторний статус.

Тут слід зазначити, що на літніх курсах я викладав щодругий рік і звичайно звіти, на запрошення ректора УВУ Володимира Янева, їхав до Мюнхену. Одним із чи не найбільших магнетів УКУ був сам ректор Блаженніший Йосиф Сліпий. Він був епіцентром наукової, духовної, інтелектуальної діяльності університету. Часто він переводив тзв. інспекції свого довкілля. З Ватикану він їхав на Мадонну дей Монті, звітам бувало на Студіон, а відтак на університет, на якому він перебував довше. Блаженніший любив бути між професорами. Він почувався там рівний з рівними і брав участь у різних дискусіях, а навіть критикував професорів, які, на його думку, замало друкувалися в наукових виданнях. Блаженніший завжди заохочував до інтелектуального зросту. Мені він давав різні завдання, які я частинно виконав, особливо ті, що відносилися до творчості Івана Франка, а також провадження філії УКУ в Філадельфії.

Щодо господарства, Блаженніший був дуже активний і давав вказівки особливо таким добрим господарям як Петро Зелений, який завідував господарством УКУ, та о. Петро Стецюк. Останній з них був беззастережно відданий Патріархові до кінця його днів.

Дуже важливою програмою навчання в УКУ були екскурсії по Італії, відвідини культурних центрів, храмів, музеїв тощо. Серед них –

Флоренція, Піза, Асиз, Помпеї і, очевидно, Рим. У моїй пам'яті особливо залишилися відвідини Уффіці і Ватиканського музею з рідних причин. В Уффіці нашим підом був старенький священник, мистецтвознавець, який детально і фахово проаналізував нам поодиноких художників і пояснив стиль творчості, подаючи біографічні дані. Пригадую, що в нас тоді було багато студентів і не всі могли його слухати. Щоб йому допомогти, я старався паралельно вести свою екскурсію для невеликої групи, яка відлучилася від нього. Якось так сталося, що ми потрапили до славного образу «Венери з Урбіно» Тиціана, найбільш еротичного образу нагої жінки. Для моїх студентів я старався подати оригінальну інтерпретацію цієї унікальної картини, зосереджуючись не на жіночій красі, а радше на собачці, яка лежала в її ногах. Мовляв, маляр був головно зацікавлений саме песиком, а образ жінки був другорядним додатком, що викликало сміх студентів, які слідували за мною. Наш під був вдячний мені за те, що я допоміг йому уникнути незручної ситуації з поясненням цього еротичного образу. Собачку я представив як символ вірності, а жінку яку уособлення жіночої краси і палкого еротизму. Детальний опис анатомії собачки викликав нову хвилю сміху серед слухачів, а навіть нашого поважного провідника.

Кожного разу, коли я їхав до Риму, старався відвідувати гріб св. Йосафата. Одного дня пішов туди і поклянувся перед гробівцем, як тут раптом з'явилася група німців. По їхній мові я відчув, що то вихідці зі Східної Німеччини. Їхній гід голосно і дуже авторитетно почав розповідати про св. Йосафата і то була ідеологічна та ідіотична брехня. Я слухав якийсь час і нарешті не витримав і звернувся до німців, які як барани слухали його понтифікату: «Якщо ви заплатили йому гроші, то вимагайте, щоби повернув їх назад, бо все, що він говорить – суцільна вигадка!» Гід був заскочений, але сказав, що повинен ще багато читати про цього святого.

Одного дня, пригадую, так вийшло, що я був назначений екскурсоводом до Ватиканського музею для невеличкої групи наших студентів. Я купив собі путівник і старався підготуватися до екскурсії. То була субота, я не дуже охоче брався до цієї справи, бо не був експертом. Але наказ є наказ, ото ж взяв я тих студентів і, озброєний путівником, завів їх до музею і почав переповідати те, що

було в книжці, без великого ентузіазму. Я обернувся і побачив, що моя маленька групка поповнилася значною кількістю відвідувачів – все українські обличчя, які побожно мене слухали. Я був заскочений і сказав: «Люди добрі, звідки ви тут взялися?» Якийсь пан відповів: «Ми з України і Ви єдиний, якого ми розуміємо! Говоріть!» Було їх, мабуть, тридцять і я не йняв віри але рапто в мені прокинулося натхнення і завзято я почав пояснювати релігійність картин і мистецтва, вартість віри в Бога, те, як віра надихала митців. В мені прокинувся дух місіонарів, я чувся як проповідник. Це тривало досить довго, аж нарешті підійшов один з їхніх гідів і сказав: «Папші!» На цьому екскурсія закінчилася, але я був щиро здивований, адже в тих час неймовірно рідко випускали групи з СРСР. Я написав до газети «Америка» обширний звіт, який після публікації передрукував тогочасний редактор «Свободи» п. Сниклик. То була надзвичайна на той час подія, яку висвітлювали обидві газети. Гості, які відвідували УКУ в Римі, були різних національностей і професій. Одного разу я прибув до Риму на Мадонну дей Монті дуже пізно, бо, як це був тоді мій звичай, щоб заощадити гроші, я летів різними літаками і того разу не було доброго сполучення. На Мадонні мене привітала Дарка Маркус і zorganizувала мені канапку з кухні, бо всі Сестри крім однієї вже спали. Вона попросила мене скоро з'їсти і піти на терасу, де вона забавляла сзутіа о. Лонга, котрий часто приходив на Мадонну. Він був дуже високо освічений чоловік і прихильник тодішньої Ostpolitik Ватикану. «Їжте і йдіть на терасу, бо всі вже розійшлися і я собі з ним не можу дати ради», - сказала Дарка. Я був дуже втомлений і не мав великої охоти до розмови з отцем. Але з участі на факт, що вона буда сама, а час пізній, о. Дацько, головний співрозмовник нашого гостя пішов вже спати (ога сапоніса), я її послухав. Вона мене взяла на терасу і представила отцеві. Розпочалася дуже цікава розмова. Отець настоював на екуменізмі і співпраці з російською православною Церквою, деталей вже не пригадую, крім одного запиту: «Як Ви думаєте реагувала би Ваша Церква тут (себто, УКЦ в діаспорі, бо він

